

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2014 M. RUGPJŪČIO 28 D.
ĮSAKYMO NR. D1-699 „DĖL VILKO (*CANIS LUPUS*) APSAUGOS PLANO
PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2018 m.

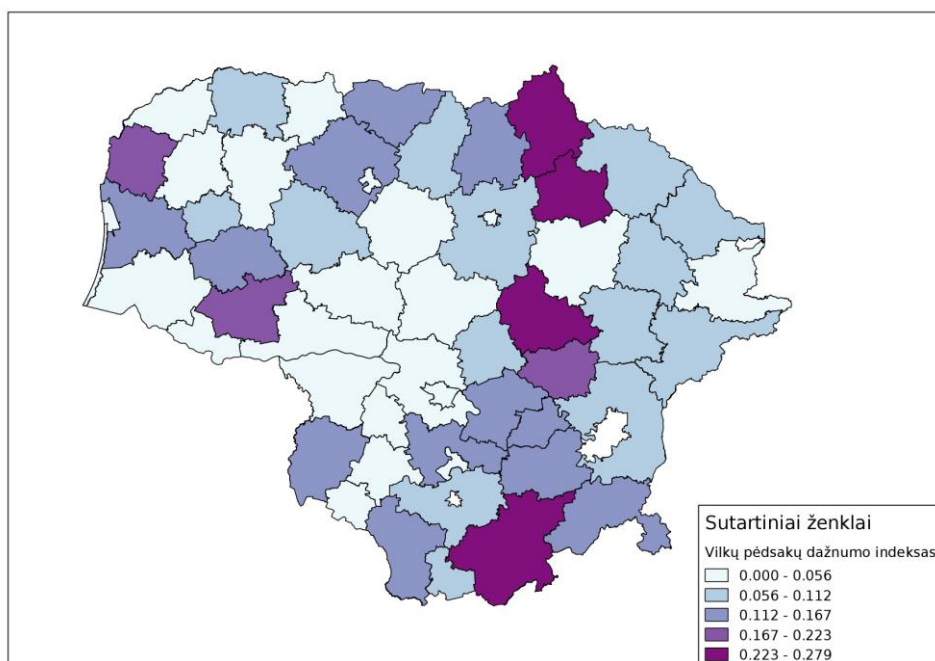
d. Nr. D1-

Vilnius

P a k e i ė i u Vilko (*Canis lupus*) apsaugos planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. D1-699 „Dėl Vilko (*Canis lupus*) apsaugos plano patvirtinimo“:

1. Pakeičiu 3 punktą ir jį išdėstau taip:

„3. 1993-1999 m. vilkai buvo paplitę beveik visoje teritorijoje. Vilkų paplitimo teritorija Lietuvoje nuo 2000 iki 2005 m. mažėjo (2000-2002 m. apėmė 80 procentų šalies teritorijos, 2003 m. – 70 proc., 2004 m. – 60 procentų) 2006-2011 m. laikotarpyje vilkų pasiskirstymas darėsi tolygesnis, fragmentiškumas mažėjo. 2010 m. vilkų pėdsakai iš 412 girininkijų (kuriose vyko apskaita) buvo aptikti 111 (26,9 procentų), 2011 m. atlikus apskaitą 352 girininkijose, vilkai aptikti 111-oje (31,5 procentai). 2012 m. atlikus apskaitą 354 girininkijose vilkai aptikti 109-iose (30,8 procentų). ~~Per pastarąjį dešimtmetį (2004-2013 metus) pagal atliktas vilko populiacijos apskaitas pagal pėdsakus Lietuvoje gyveno ne mažiau kaip 200-300 vilkų. Manoma, kad šiuo metu Lietuvoje yra apie 60-70 vilkų šeimų. 2012 metais Vilkų populiacijos gausos reguliavimo plane nustatyta šalyje palaikyti ne mažesnę nei 250 vilkų populiaciją.~~ **2018 m. nustatius naują apskaitos tvarką, visuose medžioklės plotų vienetuose vasario-kovo mėn. medžioklės plotų naudotojai nuolatinuose apskaitos maršrutuose atliko medžiojamųjų gyvūnų apskaitą pagal pėdsakus sniege, kuri parodė, kad vilkai nuolat lankėsi 48 iš 60 Lietuvos savivaldybių (80 proc.). 2018 m. apskaitos metu pirmą kartą nustatytas pėdsakų dažnumo indeksas, t.y. pėdsakų skaičius, tenkantis 1 km nuolatinio apskaitos maršruto, kuris 2018 m. buvo 0,096 arba beveik 1 pėdsakas/10 km nuolatinio apskaitos maršruto. Kartojant apskaitą pagal pėdsakus sniege tuose pačiuose apskaitos maršrutuose kasmet, bus galima palyginti paplitimo ir santykinės gausos pasikeitimo tendencijas. Santykinės gausos pokyčius galima interpretuoti tik didelėse, ne mažesnėse kaip apskritis, teritoriniuose vienetuose.**

„1 pav. Vilkų paplitimas Lietuvoje 2013 metais.

1 pav. Vilkų paplitimas Lietuvoje ir pėdsakų dažnumo indeksas (vilkų pėdsakų skaičius/1 km apskaitos maršruto) 2018 metais.

„2 pav. Vilkų skaičiaus kitimas Lietuvoje 2004–2014 m. (2004 m. apskaita vykdyta pusėje Lietuvos miškų, rezultatas gautas ekstrapoliuojant visam plotui; 2006–2008 ir 2010–2012 metais apskaitos vykdytos valstybiniuose miškuose, 2008 metų rezultatas gautas ekstrapoliuojant visam plotui; 2013 m. apskaita vykdyta visoje šalies teritorijoje, duomenys apie pėdsakus pirmą kartą žymėti ir žemėlapiuose, taikyta geografinė duomenų analizė; 2005, 2009 ir 2014 metais apskaitos nevykdytos).“

2. Papildau 3¹ punktu:

„3¹. Remiantis daugelio Europos šalių patirtimi nustatyta, kad patikimai apskaičiuoti visą populiaciją skaičiuojant atskirus individus neįmanoma, todėl labiau užtikrintas vertinimo būdas, kuris turi ir didesnę praktinę reikšmę populiacijos valdymui, yra besiveisiančių šeimų, ginančių savo teritoriją, (reprodukcinį vienetų) skaičiaus nustatymas. Vėliau visos populiacijos dydžiui įvertinti gali būti taikomas santykio tarp šeimų skaičiaus ir visos populiacijos dydžio perskaičiavimo koeficientas, kuris pagrįstas tuo, kad šalia teritorinių šeimų nuolat yra kitų individų, nedalyvaujančių veisimesi ir neturinčių savo teritorijų. Šis perskaičiavimo koeficientas nustatytas 1:10 pagal Suomijoje atliktus tyrimus ir 1:8 pagal Švedijoje atliktus skaičiavimus, ir pastarieji laikytini artimesniais Lietuvos sąlygoms. Lietuvoje iki 2018 m. buvo siekiama apskaičiuoti visą populiaciją skaičiuojant atskirus individus. 2004–2013 m. pagal atliktas vilko populiacijos apskaitas pagal pėdsakus vertinta, kad Lietuvoje gyveno ne mažiau kaip 200–300 vilkų. Dėl besikeičiančio klimato vis mažiau yra galimybių atlikti kokybišką vilkų apskaitą tinkamomis orų sąlygomis įprastu vienos dienos apskaitos pagal pėdsakus sniege metodu, nes tam būtina, kad ištisinė nauja ir nesudėjęs sniego danga apskaitos dieną būtų visoje šalyje, be to, apskaitos dieną turi būti sutelktos didelės vykdytojų pajėgos. 2015 m. žiemą šiuo vienos dienos metodu Lietuvos valstybiniuose miškuose suskaičiuota, kad juose gyveno ne mažiau kaip 292 vilkai, t. y. nustatytas minimalus vilkų populiacijos dydis, bet vertinama, kad realus jos dydis buvo didesnis, nes ši apskaita neapėmė privačių miškų. 2016 ir 2017 m. apskaitos nepavyko dėl sniego dangos trūkumo. 2018 m. žiemą nustatyta nauja apskaitos pagal pėdsakus sniege tvarka, pagal kurią medžioklės plotų naudotojai atlieka medžiojamųjų gyvūnų apskaitas

nuolatiniuose apskaitos maršrutuose sausio – kovo mėn., patys pasirinkdami apskaitos vykdymo dieną, atsižvelgdami į vietines orų sąlygas, kai sniego danga ne senesnė kaip 72 val., bet ne šviežesnė kaip 24 val. 2018 m. pradėta taikyti nauja apskaitos pagal pėdsakus sniege tvarka leidžia nustatyti vilkų ir kitų stambiųjų plėšrūnų nuolat lankomas teritorijas ir santykinę vilkų gausą, išreiškiamą pėdsakų dažnumo indeksu. Šis apskaitos metodas netinka tiesiogiai apskaičiuoti visos populiacijos gausą pagal atskirus individus (duomenys surenkami per ilgesnį laikotarpį, neišvengiami pakartotinio tų pačių individų apskaitymo atvejai), tačiau atsižvelgiant į tai, kad šiuo metodu surenkami gausūs duomenys iš nuolatinių apskaitos maršrutų, nustatomų neatsižvelgiant į miškų nuosavybės formą kiekviename medžioklės plotų vienetu ir gamtiniame rezervate, jie suteikia vertingos informacijos apie vilkų grupių dydį, leidžia spręsti apie šeimų užimamas teritorijas ir įvertinti tikėtiną šeimų skaičių šalyje. Atlikus erdvinę 2018 m. apskaitos pagal pėdsakus sniege rezultatų analizę, įvertinta, kad Lietuvoje yra ne mažiau kaip 34 vilkų šeimos. Pateiktas šeimų skaičiaus įvertinimas laikytinas minimaliu, nes apskaita gali nepastebėti dalies šeimų, be to, apskaitos duomenų erdvinė analizė gali lemti, kad nedideliais atstumais pastebėtos atskiros šeimos gali būti pripažintos viena šeima.“.

3. Pakeičiu 7 punktą ir jį išdėstau taip:

„7. Lytiškai vilkai subręsta antrųjų gyvenimo metų gale. Vilkų ruja trunka nuo sausio pabaigos iki kovo vidurio. Nėštumo trukmė 62–63 dienos. Dauguma jaunikius veda nuo balandžio pabaigos iki gegužės vidurio, nors pasitaiko ir ankstesnių arba vėlyvesnių vadų. Atsiveda nuo 1 iki 9 vilkiukų. Patelių, vedančių jaunikius pirmą kartą, amžius priklauso nuo buveinės sąlygų, daugiausiai nuo maisto gausos. Esant palankioms sąlygoms arba intensyviai populiacijos naudojimui (dideliam medžioklės spaudimui), vilkai pradeda vesti jaunikius jaunesniame amžiuje, taip reikšmingai padidėja populiacijos augimo potencialas. Mažų vilkiukų mirtingumas paprastai yra didelis – tik nedidelė dalis jaunikių išgyvena vienerius metus ar daugiau. Belovežo girioje 50 proc. vilkiukų neišgyvena pirmųjų 3 mėnesių, 65 proc. nesulaukia vienerių metų. Šiaurės Europos šalyse nustatyta, kad patelės, vedusios jaunikius pirmą kartą iki prasidedant medžioklės sezonui vidutiniškai užaugina 3 jaunikius, o vedusios antrą ir paskesnius kartus jaunikius iki medžioklės sezono pradžios būna užauginusios 5 jaunikius. Lietuvoje 1988 m. apibendrintų mokslinių tyrimų duomenimis vilkų vadose rudenį vidutiniškai būna 3,5 jaunikio. Prasidėjus vilkų medžioklės sezonui, dažniau sumedžiojami jauni individai, tai paaiškinama jų mažesniu atsargumu, ypač jeigu jų natūralaus mokymosi iš vyresnių individų procesas buvo sutrikdytas dėl vyresnių individų žūties. Latvijos tyrimų duomenimis, vienerių metų sulaukia tik 11,2 proc. atvestų jaunikių.“.

4. Pakeičiu 8 punktą ir jį išdėstau taip:

„8. Pagrindinis vilkų socialinis darinys yra šeima, **ginanti savo teritoriją**. Šeimą paprastai sudaro vadinamoji *alfa* vilkų pora, jų šiūmečiai jaunikliai, o vyresnių porų – ir jauni vilkai iš ankstesnių vadų. Dažniausiai tik *alfa* patelė atsiveda jaunikių. **Dalį populiacijos sudaro dar nepradėjusios veistis teritoriją ginančios poros taip pat pavieniai jauni individai, atsiskyrę nuo tėvų arba jų netekę ir klajojantys iš tėvų teritorijos.** Vidutinis šeimos dydis Europoje yra 7 (2–15) vilkai, jis priklauso nuo vilkų gyvenimo sąlygų, populiacijos tankumo, medžioklės intensyvumo ir kitų veiksnių. **Pastebėta, kad teritoriją ginanti vilkų šeima gali laikinai išsiskirti į smulkesnes įvairaus dydžio grupes, žymėdama teritoriją ar ieškodama grobio, ir tai dažnai gali lemti klaidas nustatant šeimų dydį ir jų skaičių.** Tikslių duomenų apie Lietuvos vilkų populiacijos demografinę struktūrą ir šeimos dydžius nėra. Medžiotojų apklausomis paremtais tyrimais nustatyta, kad vidutinis Lietuvos vilkų skaičius šeimoje yra 3–4. **Pagal Europinę vilkų valdymo praktiką grupės, susidedančios iš 4 ir daugiau individų, turėtų būti laikomos teritoriją ginančiomis šeimomis, vedančiomis jaunikius.** ~~Dalį populiacijos sudaro pavieniai vilkai – nuo šeimos atsiskyrę jauni vilkai, ieškantys teritorijos ir poros, šeimos narių~~

~~netekę arba prie šeimų nepritapę vilkai.~~ 2018 m. medžiojamųjų gyvūnų apskaitos pagal pėdsakus sniege duomenimis, gautais iš 881 apskaitos vieneto (apskaitos vienetas yra medžioklės plotų vienetas arba gamtinis rezervatas, kuriame yra nuo 1 iki 4 nuolatinių apskaitos maršrutų), vilkų pėdsakų buvo aptikta 232 apskaitos vienetų (26 proc. nuo apskaitoje dalyvavusių apskaitos vienetų arba 24 proc. nuo visų apskaitos vienetų, kuriuose turėjo būti atliekama apskaita). Atlikus analizę nustatyta, kad didžiausia individų gausa viename apskaitos vienete svyravo nuo 1 iki 14 individų. Spėjamų vilkų šeimų, susidedančių iš 4 ir daugiau individų, pėdsakų buvo aptikta 54 apskaitos vienetuose, šių populiacijos vienetų vidutinis dydis – 4,6 individo.“

5. Pakeičiu 10 punktą ir jį išdėstau taip:

„10. Būdamas plėšrūnas, vilkas ekosistemoje užima aukščiausią mitybinę grandį. **Lenkijoje, Belovežo girioje atlikto tyrimo duomenimis 63 procentų vilkų dietos sudarė taurieji elniai, 28 procentai – šernai ir 4 procentai – stirnos. Šios proporcijos skyrėsi nuo faktinės grobio rūšių gausos teritorijoje tyrimo metu, kuris atskleidė, kad vilkai dažniau renkasi medžioti elnius, nei stirnas ar šernus.** Pagrindinę raciono dalį Lietuvoje paprastai sudaro vietovėje dominuojantys kanopiniai. Taip pat nemažą dalį sudaro bebrai. Smulkūs graužikai paprastai sudaro 2–10 procentų vilkų maisto, dažniau jais minta jauni vilkai. Taip pat vilkai gali misti kiškiais, smulkesniais plėšrūnais, paukščiais, ropliais, uogomis ir vaisiais. Vilkų grobiu tampa ir ūkiniai gyvūnai. Lietuvoje žiemą vilkai neretai badauja. **Tikėtina, kad teritorijose, kuriose afrikinio kiaulių maro pasireiškimo pirmaisiais metais masiškai dvesia šernai, vilkų racione vyrauja dvėseliena, tačiau vėliau šios ligos paveiktose teritorijose didesnę dalį vilkų mitybos racione sudarys kitos kanopinių žvėrių rūšys, bebrai.** Tyrimai kitose šalyse atskleidžia tendenciją, kad didžiųjų plėšrūnų daroma žala ūkiniams gyvūnams priklauso nuo vilkų natūralaus grobio gausos, kuri nulemia ir šių plėšrūnų gausos netolygumus, todėl žalos ūkiniams gyvūnams atvejų registruojama mažiau ten, kur sumažėja vilkų natūralaus grobio.

6. Papildau 10¹ punktu:

„10¹. Ūkinių gyvūnų užpuolimų, priskirtų vilkams, atvejų dažnumas savivaldybėse per 2013-2017 m. buvo labai netolygus. Šilalės ir Vilkaviškio rajonų savivaldybėse tokių atvejų per paskutinius 5 metus skaičius buvo didžiausias Lietuvoje ir atitinkamai sudarė 142 ir 109 atvejus. Klaipėdos rajono, Alytaus rajono ir Varėnos, Rokiškio, Anykščių, Ignalinos, Biržų ir Lazdijų rajonų savivaldybėse vilkų užpultų ūkinių gyvūnų atvejų per 5 metus skaičius siekė nuo 50 iki 100 atvejų. Kalvarijos, Kaišiadorių, Kupiškio, Ukmergės, Trakų, Tauragės, Elektrėnų, Molėtų, Širvintų, Prienų rajonų savivaldybėse vilkų užpultų ūkinių gyvūnų atvejų per 5 metus skaičius siekė nuo 26 iki 49, tačiau bent vienais metais šis skaičius buvo perkopęs 10 atvejų ribą. Likusiose savivaldybėse vilkų užpultų ūkinių gyvūnų atvejų nebuvo visai arba jų skaičius per 5 metus nepasiekė 20 atvejų. Švedijoje atliktais tyrimais nustatyta, kad po pirmojo ūkinių gyvūnų užpuolimo atvejo pakartotinio užpuolimo tikimybė tame pačiame ūkyje yra 55 kartus didesnė, nei bet kuriame kitame ūkyje apylinkėse, t.y. jeigu pirmasis vilkų užpuolimas gali būti laikomas sunkiai nuspėjamu, tai paskesni užpuolimai yra žymiai lengviau prognozuojami. Į tai būtina atsižvelgti taikant žalos prevencijos priemones. Kitų tyrimų metu nustatyta, kad ne visi vilkų individai vienodai linkę užpulti ūkinius gyvūnus. Individuali patirtis lemia, kad kai kurie vilkai gali tapti problemineis individais, linkusiais dažniau nei kiti vilkai užpulti ūkinius gyvūnus. Problemiečiai individai dažniausiai susiformuoja iš jaunų vilkų, anksti netekusių vieno ar abiejų tėvų. Mokymasis medžioti laukinius kanopinius žvėris trunka iki tol, kol jaunas vilkas palieka tėvų teritoriją, bet svarbiausi yra pirmieji 9 gyvenimo mėnesiai. Kanadoje atliktais tyrimais nustatyta, kad ypač didelė probleminių individų susiformavimo rizika kyla, jeigu vilkų medžioklė pradedama anksčiau nei jaunikiams sukanka 6 mėn., kas Lietuvos sąlygomis apytikriai atitiktų spalio mėn.“

7. Pakeičiu 12 punktą ir jį išdėstau taip:

„12. Lietuvoje vilkas natūralių priešų neturi. Jo konkurentais dėl maisto gali būti lapės, usūriniai šunys, dėl dvėselienos – šernai, krankliai. **Vilkas, kaip didysis plėšrūnas vaidina svarbų vaidmenį ekosistemoje, nes didieji plėšrūnai mažina vidutinio dydžio plėšrūnų (lapių, usūrinių šunų) gausą juos sudraskydami ne tiek dėl maisto, kiek dėl konkurencinių priežasčių, taip pat keičia jų elgesį, visa tai mažina vidutinio dydžio plėšrūnų produktyvumą. Moksliniuose darbuose skelbiama, kad didžiųjų plėšrūnų pagausėjus, vidutinio dydžio plėšrūnų neproporcingai sumažėja (apytikriai keturis kartus), todėl, šalindami konkurentus dėl to paties grobio, vilkai kartu su lūšimis leidžia atsigauti kai kurioms pastaraisiais metais lapių ir usūrinių šunų stipriai nualintoms žinduolių ir paukščių rūšims, kurios yra vidutinių plėšrūnų grobio objektai: tetervinams, antims, pilkiesiems ir baltiesiems kiškiams, net stirnoms.“.**

8. Pakeičiu 21 punktą ir jį išdėstau taip:

~~„21. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 21 įsakymo Nr. D1-994 „Dėl Lietuvos saugomoms rūšims ir jų buveinėms padarytos žalos apskaičiavimo indeksuotų bazinių tarifų 2012 m. patvirtinimo“, 5 punktas nustato, kad už sunaikintus į Europos bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus įrašytus žinduolius, kurie neįrašyti į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, nustatomas indeksuotas bazinis 1063 Lt tarifas Laukinių gyvūnų rūšims ir jų buveinėms padarytos žalos apskaičiavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. rugpjūčio 12 d. įsakymu Nr. D1-695 „Dėl Laukinių gyvūnų rūšims ir jų buveinėms padarytos žalos apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“, numato 870 Eur bazinį tarifą už sunaikintą vilką.“~~

9. Pakeičiu II skyriaus 8 poskyrio pavadinimą ir jį išdėstau taip:

~~„8. Populiacijos dydžio ir paplitimo vertinimas~~ **Vilkų populiacijos būklės stebėseną ir įvertinimą“.**

10. Pakeičiu 25 punktą ir jį išdėstau taip:

~~„25. Lietuvos vilkų populiacijos būklė (dydis ir paplitimas) vertinama taip būklės stebėseną atliekama pagal 2 lentelėje nurodytus principus, kurie taikytini ir kitų didžiųjų plėšrūnų stebėsenai:“~~

~~25.1. kasmet medžioklės plotų naudotojų atliekama apskaita Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse nustatyta tvarka;~~

~~25.2. Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos kasmet organizuojama vilko populiacijos apskaita valstybiniuose miškuose ir rezervatuose pagal šio plano 1 priede nurodytą Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus metodiką (toliau – dalinė vilkų apskaita). Pagal dalinės apskaitos metu surinktus duomenis įvertinama populiacijos gausos kitimo tendencija. Vilkų apskaitą valstybiniuose miškuose vykdo valstybės įmonių miškų urėdijų ir valstybinių gamtinių rezervatų direkcijų darbuotojai. Apskaitose gali dalyvauti kitų saugomų teritorijų direkcijų darbuotojai, medžiotojai, nevyriausybinių organizacijų atstovai ar kiti norintys asmenys.~~

2 lentelė. Vilkų ir kitų didžiųjų plėšrūnų populiacijų būklės stebėsenos principai

Stebimi parametrai	Nustatymo metodas	Domenų rinkimo ir analizės pateikimo laikas	Duomenų rinkėjai, analizės vykdytojai, jų atliekami veiksmai
populiacijos erdvinis paplitimas (arealas)	1) pranešimų registravimo visus metus metodus (toliau – PRVM metodas)	duomenų rinkimas – visus metus; apibendrinimas – gegužės 1 d.	pranešimus apie didžiuosius plėšrūnus siunčia visi medžioklės plotų naudotojai (toliau šioje lentelėje – MP naudotojai), saugomų teritorijų direkcijos, savanoriai, kiti informacijos apie vilkus turintys asmenys; duomenų tvarkymą ir analizę organizuoja Valstybinė saugomų

			teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau šioje lentelėje – VSTT) savarankiškai arba pasitelkdama mokslo institucijas
	2) apskaita pagal pėdsakus sniege nuolatiniuose apskaitos maršrutuose (nustatant pėdsakų dažnumo indeksą)	duomenų rinkimas – vasario ir kovo mėn.; apibendrinimas – iki gegužės 1 d.	apskaitas atlieka MP naudotojai, rezervatuose - saugomų teritorijų direkcijos, sudaromos sąlygos dalyvauti savanoriams
populiacijos dydis (vilkų – šeimų ir reprodukcijos atvejų skaičius)	1) PRVM metodas	duomenų rinkimas – visus metus; apibendrinimas – gegužės 1 d.	pranešimus apie didžiuosius plėšrūnus siunčia visi MP naudotojai, saugomų teritorijų direkcijos, savanoriai, kiti suinteresuoti asmenys; duomenų tvarkymą ir analizę organizuoja VSTT savarankiškai arba pasitelkdama mokslo institucijas
	2) apskaita pagal pėdsakus sniege nuolatiniuose apskaitos maršrutuose (analizės metu nustatant vilkų šeimų skaičių)	duomenų rinkimas – vasario ir kovo mėn.; apibendrinimas – iki gegužės 1 d.	apskaitas atlieka MP naudotojai, rezervatuose – saugomų teritorijų direkcijos, sudaromos sąlygos dalyvauti savanoriams
	3) genetiniai tyrimai populiacijos dydžiui nustatyti imant mėginius iš: a) sumedžiotų ar rastų negyvų individų audinių; b) iš ekskrementų, surenkamų tikslinių tyrimų metu	audinių pavyzdžiai renkami visus metus; ekskrementai genetiniams tyrimams renkami specialaus tyrimo laikotarpiu	VSTT užsakymu tyrimai atliekami sertifikuotoje laboratorijoje; sumedžiotų ar rastų negyvų individų audinių mėginius renka ir tyrėjui pristato MP naudotojai, rezervatuose rastų – saugomų teritorijų direkcijos
vadų dydis	vilkų – anatomicinis sumedžiotų ar rastų negyvų suaugusių vilkų patelių tyrimas, siekiant išsiaiškinti patelių amžių ir vadų dydžius	medžioklės sezono metu ar bet kuriuo kitu metu radus žuvusių suaugusių patelių	tyrimus atlieka VSTT ar jos užsakymu – mokslo institucija ar kitas paslaugos tiekėjas; vilkų individus ar jų kūnų dalis tyrimui pristato MP naudotojai, rezervatuose rastų – saugomų teritorijų direkcijos arba tyrimams pasiima paslaugos

			tiekėjas; tyrimo rezultatai apibendrinami vieną kartą metuose
	kitų didžiųjų plėšrūnų – PRVM metodu ir anatomiškai tiriant rastas negyvas suaugusias pateles	visus metus; apibendrinimas – gegužės 1 d.	pranešimus apie didžiuosius plėšrūnus siunčia visi MP naudotojai, saugomų teritorijų direkcijos, savanoriai, kiti suinteresuoti asmenys; kitų didžiųjų plėšrūnų individus ar jų kūnų dalis tyrimui pristato MP naudotojai, rezervatuose rastų – saugomų teritorijų direkcijos arba tyrimams pasiima paslaugos tiekėjas
populiacijos demografinė struktūra	pranešimų apie kiekvieną sumedžiotą ar rastą negyvą vilką rinkimas	duomenys apie rastus negyvus ir paimtus iš gamtos ne medžioklės sezono metu individus renkami visus metus; duomenys apie sumedžiotus vilkus - nuo spalio 15 d. iki medžioklės sezono pabaigos	pranešimus apie vilko sumedžiojimą pildo, MP naudotojas; pranešimus apie vilko sumedžiojimą priima Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos (toliau – AAD); AAD perduotus duomenis analizuoja VSTT taikant PRVM metodą, taip pat organizuoja iltinių dantų šaknų mėginių tiksliam amžiui nustatyti ir raumenų audinio mėginių genetiniams tyrimams surinkimą; pranešimus apie rastus negyvus vilkus siunčia visi MP naudotojai, saugomų teritorijų direkcijos, savanoriai, kiti suinteresuoti asmenys, duomenis analizuoja VSTT
	kitų didžiųjų plėšrūnų – PRVM metodas	duomenys renkami visus metus; duomenų apibendrinimas – gegužės 1 d.	pranešimus apie kitus didžiuosius plėšrūnus siunčia visi MP naudotojai, saugomų teritorijų direkcijos, savanoriai, kiti suinteresuoti asmenys; duomenų tvarkymą ir analizę organizuoja VSTT savarankiškai arba pasitelkdama mokslo institucijas
	sumedžiojimo duomenys (tik vilkų)	per 12 val. po sumedžiojimo	pranešimus apie vilko sumedžiojimą pildo, MP naudotojas; pranešimus apie vilko sumedžiojimą priima AAD; AAD perduotus duomenis analizuoja

			VSTT
žalos dydis ir geografinis paplitimas	pranešimų apie žalos atvejus rinkimas	visus metus duomenų perdavimas – per 48 val. po žalos registracijos	savivaldybės, dalyvaujant MPV naudotojui ir AAD fiksuoja tikslią žalos atvejo vietą, identifikuoja žalą padariusių plėšrūnų rūšį ir skaičių; duomenis analizuoja VSTT savarankiškai arba pasitelkdama mokslo institucijas
ligų pasireiškimas	didžiųjų plėšrūnų ligų požymių ir kitų anomalijų registravimas	duomenys kaupiami visus metus; duomenys apibendrinami gegužės 1 d.	Vilkų ligų ir kitų anomalijų pasireiškimą fiksuoja MP naudotojai pranešimuose apie sumedžiotus vilkus, teikiamuose AAD; AAD perduotus duomenis analizuoja VSTT savarankiškai arba pasitelkdama mokslo institucijas; kitų didžiųjų plėšrūnų atveju – duomenis apie ligas renka ir analizuoja VSTT iš pranešimų apie rastus negyvus didžiuosius plėšrūnus; pranešimai rengiami dalyvaujant Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos specialistams“

11. Pakeičiu 27 punktą ir jį išdėstau taip:

„27. ~~Apskaitų atlikimas, gautų duomenų apibendrinimas ir mokslinių~~ **Vilko populiacijos būklės stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas** ir išvadų parengimas gali būti finansuojamas, Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir kitų fondų ar programų, kitomis valstybės biudžeto lėšomis.“

12. Pakeičiu 33.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„33.1. populiacija stabili, ne mažesnė kaip **31 šeima (bendras populiacijos dydis ne mažesnis kaip 250 individų žiemos pabaigoje)**, arba gausėjanti ir populiacijos naudojimo apimtys nesukelia grėsmės rūšies ilgalaikiam išlikimui **šalyje ir grėsmės Baltijos vilkų populiacijai;**“

13. Pakeičiu 33.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„33.2. rūšies arealas šalyje nemažėja ir nėra tikėtina, kad sumažės ateityje, o vilkų individai reguliariai sutinkami ne mažiau kaip 60 procentų Lietuvos ~~teritorijos~~ **savivaldybių;**“.

14. Pakeičiu IV skyriaus pavadinimą ir jį išdėstau taip:

„IV. ~~VILKO~~ VILKŲ POPULIACIJOS NAUDOJIMAS IR GAUSOS REGULIAVIMAS“.

15. Pakeičiu 35 punktą ir jį išdėstau taip:

„35. Vilkų populiacijos gausos reguliavimas nevykdomas rezervatuose ir jų buferinės apsaugos zonose. Nacionaliniuose parkuose, telmologiniuose, ornitologiniuose ir botaniniuose-zoologiniuose draustiniuose, Žuvinto biosferos rezervate ir ~~Vištyčio regioniniame parke~~ vilkai gali būti paimti (sumedžioti) iš jų buveinių tik gavus leidimą Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-622 „Dėl Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka, siekiant šiame tvarkos apraše nurodytų tikslų.“

16. Pakeičiu 36 punktą ir jį išdėstau taip:

„36. Aplinkos ministerija, siekdama užtikrinti palankią vilko rūšies apsaugos būklę ir atsižvelgdama į ~~apskaitos vilkų populiacijos būklės stebėsenos~~ duomenis, mokslinius tyrimus ir mokslininkų pateiktas rekomendacijas, einamajam medžioklės sezonui iki spalio 15 d. patvirtina vilkų sumedžiojimo limitą, atsižvelgdama į šias sąlygas:

36.1. jeigu vilkų **šeimų** yra **12 ar mažiau (visa populiacija 100** ar mažiau individų **žiemos pabaigoje)** – vilkai nemedžiojami;

36.2. kai populiacijos dydis didesnis nei **12 šeimų 400 individų**, bet nesiekia **31 šeimos (visa populiacija 100–250 individų žiemos pabaigoje)**, populiacijos naudojimas planuojamas taip, kad būtų užtikrintas jos tolygus augimas iki ~~250 individų~~ **ne mažiau kaip 32 šeimų**. Sumedžiojimas planuojamas taikant rajonavimą pagal ~~atliktos apskaitos rezultatus~~ **vilkų ūkiniams gyvūnams daromos žalos dydį** bei pasiskirstymą. Sumedžiojimo limitas nustatomas iki ~~20 procentų nuo vilkų populiacijos dydžio~~ **pusės metinio prognozuojamo populiacijos prieaugio, kuris apskaičiuojamas nustatytą besiveisiančių šeimų skaičių padauginant iš 3,25 (vidutinio jaunikių skaičiaus vadoje rudenį, įvertinant natūralų mirtingumą)**. Patvirtinant vilkų sumedžiojimo maksimalų metinį limitą gali būti nustatoma, kad jis naudojamas dalimis, antros ir kitų dalių limitai (neviršijus patvirtintos bendros metinės limito normos) peržiūrimi vilkų medžioklės sezono galiojimo laikotarpiu atsižvelgiant į jo panaudojimo rezultatus (palyginus juos su praeitų penkerių metų rezultatais) ir kitus naujus vilkų populiacijos stebėsenos duomenis;

36.3. kai populiacijos dydis ~~didesnis nei 250 individų, bet nesiekia 500 individų~~ **nuo 32 iki 62 šeimų (visa populiacija 250–500 individų žiemos pabaigoje)**, populiacijos naudojimas planuojamas taip, kad būtų užtikrintas jos ilgalaikis stabilumas šiose ribose. Sumedžiojimo planavimui gali būti taikomas rajonavimas **atsižvelgiant į vilkų ūkiniams gyvūnams daromos žalos dydį**. Sumedžiojimo limitas nustatomas iki ~~20 procentų nuo vilkų populiacijos dydžio~~ **metinio prognozuojamo populiacijos prieaugio ribos, kuris apskaičiuojamas nustatytą besiveisiančių šeimų skaičių padauginant iš 3,25 (vidutinio jaunikių skaičiaus vadoje rudenį, įvertinant natūralų mirtingumą)**; patvirtinant vilkų sumedžiojimo maksimalų metinį limitą gali būti nustatoma, kad jis naudojamas dalimis, antros ir kitų dalių limitai (neviršijus patvirtintos bendros metinės limito normos) peržiūrimi vilkų medžioklės sezono galiojimo laikotarpiu atsižvelgiant į jo panaudojimo rezultatus (palyginus juos su praeitų penkerių metų rezultatais) ir kitus naujus vilkų populiacijos stebėsenos duomenis;

Nustatytas vilkų sumedžiojimo limitas gali būti koreguojamas atsižvelgiant į vilkų daromos žalos ūkiniams gyvūnams dydį ir jos pasiskirstymą. Tam būtinas atskiras sprendimo pagrindimas;

36.4. jeigu vilkų yra **daugiau kaip 62 šeimos (visa populiacija 500 ar daugiau individų žiemos pabaigoje)**, populiacijos naudojimas planuojamas taip, kad būtų užtikrintas jos tolygus sumažinimas ir išlaikymas ~~250–500 individų~~ **32–62 šeimų** ribose. Nustatomas sumedžiojimo limitas, lygus metiniam prognozuojamam populiacijos prieaugiui arba didesnis, atlikus konsultacijas su nepriklausomomis mokslo ir kitomis suinteresuotomis institucijomis, ar siūlomas nustatyti limitas nesutrukdys pasiekti vilkų populiacijos apsaugos ir valdymo ilgalaikio tikslo ar palaikyti palankią apsaugos būklę. Patvirtinant vilkų sumedžiojimo maksimalų metinį limitą gali būti nustatoma, kad jis naudojamas dalimis, antros ir kitų dalių limitai (neviršijus patvirtintos bendros metinės limito normos) peržiūrimi vilkų medžioklės sezono galiojimo laikotarpiu atsižvelgiant į jo panaudojimo rezultatus (palyginus juos su praeitų penkerių metų rezultatais) ir kitus naujus vilkų populiacijos stebėsenos duomenis;

36.5. tais metais, kai šio plano 26 punkte nurodyta vilkų populiacijos apskaita visoje šalies teritorijoje nevykdoma, o ankstesnių metų apskaitos, dalinės vilkų apskaitose nustatytos tendencijos ir sumedžiojimo rezultatai rodo, kad apskaičiuota populiacija yra 250–500 individų ribose, nustatomas toks pat kaip praeitų metų vilkų sumedžiojimo limitas arba jis proporcingai sumažinamas, atsižvelgiant į dalinėse apskaitose nustatytą populiacijos mažėjimą ir/arba

~~į sumažėjusią vilkų padarytą žalą ūkiniams gyvūnams (vertinant vilkų padarytą žalą ūkiniams gyvūnams per praeitų ir einamųjų metų laikotarpius nuo sausio 1 d. iki rugsėjo 1 d. pagal savivaldybių administracijų pateiktus duomenis)~~

36.6. dėl kitų nei medžioklė priežasčių einamajame medžioklės sezone žuvę vilkų individai, nepriklausomai nuo jų žuvimo momento ir priežasties, turi būti įskaičiuojami į medžioklės sezonui nustatytą vilkų sumedžiojimo limitą.“

17. Pakeičiu 40 punktą ir jį išdėstau taip:

„40. Pagrindinis ilgalaikis vilkų populiacijos valdymo ir apsaugos tikslas – užtikrinti palankią vilko rūšies, atliekančios savo ekologinį vaidmenį natūraliose buveinėse, apsaugos būklę, kartu išsaugant maksimaliai taikų šių plėšrūnų sambūvį su žmogumi, **išlaikant vilkų populiaciją 31–62 besiveisiančių šeimų (bendras populiacijos individų skaičius 250–500 individų) ribose, kasmet vertinant kaip laikomasi šio tikslo planuojant vilkų populiacijos naudojimą atsižvelgiant į vilkų populiacijos būklės stebėsenos duomenis ir į ūkiniams gyvūnams daromos žalos mastą.**“.

18. Pripažįstu netekusiu galios 1 priedą.

„Vilko (*Canis lupus*) apsaugos
plano
1 priedas

~~VILKO POPULIACIJOS APSKAITOS PAGAL PĖDSAKUS METODIKA~~

1. Vilko populiacijos apskaita pagal pėdsakus (toliau – apskaita) atliekama skaičiuojant vilko pėdsakus sniege.

2. Apskaitos laikas nustatomas vasario kovo mėnesiais, esant nuolatinei, naujai sniego dangai.

3. Apskaita kartojama du kartus, kas trys – keturios dienos.

4. Apskaitos dieną būtina derinti tik tarp bloko viduje esančių miškų urėdijų. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus vykdymo blokai pateikti Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus metodikos 1 paveikslėlyje.

1 pav. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus vykdymo blokai

5. Apskaitos duomenys registruojami apskaitos metu Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketoje (4 priedas) ir žemėlapyje, vilkų pėdsakai fotografuojami.

6. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketa pildoma pėdsakų radimo vietų žymėjimo žemėlapyje metu:

6.1. stulpelyje „Nr.“ įrašomas pėdsako aptikimo vietos numeris. Šis numeris turi sutapti su numeriu žemėlapyje;

6.2. stulpelyje „Individų skaičius“ vilkų individų skaičius, nustatytas pagal pėdsakus sniege;

6.3. stulpelyje „Kvartalo Nr.“ miško kvartalo, kuriame rasti pėdsakai, numeris. Jei rasta ant ribos, tai nurodomas miško kvartalas į kurį vilkas nuėjo;

6.4. stulpelyje „Šviežumas“ ar pėdsakai švieži (iki paros senumo), ar seni;

6.5. stulpelyje „Kokybė“ rastų vilkų pėdsakų kokybė: ryškūs, neryškūs, tačiau neabejotinai atpažinti, arba abejotini;

6.6. stulpelyje „Pastabos“ bet kokia kita svarbi informacija apie aptiktus pėdsakus (jauniklius, šalia rastas plėšrūno grobio liekanas ir kita);

6.7. net ir neaptikus vilko pėdsakų, būtina gražinti formą su užpildytais 7 girininkijos kontaktais, oro sąlygų charakteristikos duomenimis ir pastabose parašyti „Nerasta“.

7. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketos pildymo pavyzdys pateiktas 2 paveikslėlyje.

Miškėnų miškų urėdija, Girėnų girininkija
(miškų urėdijos ir girininkijos pavadinimas)

VILKO POPULIACIJOS APSKAITOS PAGAL PĖDSAKUS ANKETA

Oro sąlygų charakteristika (užpildyti ir/ar reikiamus pabraukti)

2014-02-27, Oro temperatūra:3..... °C. Sniego storis:3-6..... cm.

(apskaitos data)

Paskutinį kartą snigo: ..vasario.. mėn. ...25. dieną / prieš .. val. / sninga apskaitos metu.

-

Aptikti ir atpažinti pėdsakai

Nr.	Individu skaičius	Kvartalo Nr.	Šviežumas (švieži/ seni)	Kokybė (ryškūs/ neryškūs/ abejotini)	Pastabos
N1	3	5	švieži	ryškūs	Pasekiau apie 100 m. Radau išsiskyrimą į 3.
N2	1	13	seni	neryškūs	-
N3	2	32	švieži	ryškūs	Sekiau apie 200 m. Radau kelis išsiskyrimus į 2.
N4	2	33	švieži	ryškūs	Pėdsakai kurį laikąėjo kvartaline linija

Komentaras ir pastebėjimai: šioje girininkijoje ir gretimose girininkijoje nuolat laikosi 4 vilkų šeima

-

Apskaitą atliko

Girininkas

Vardenis Pavardenis

(Pareigų

pavadinimas)

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

2 pav. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketo pildymo pavyzdys.

-

8. Registruojant apskaitos duomenis žemėlapyje:

8.1. žymėjimai daromi tušinuku, parkeriu ar pieštuku (markeris nenaudotinas);

8.2. žemėlapio viršuje nurodomas VI miškų urėdijos, girininkijos pavadinimas ir apskaitos data;

8.3. nueitas maršrutas pažymimas ištisine linija;

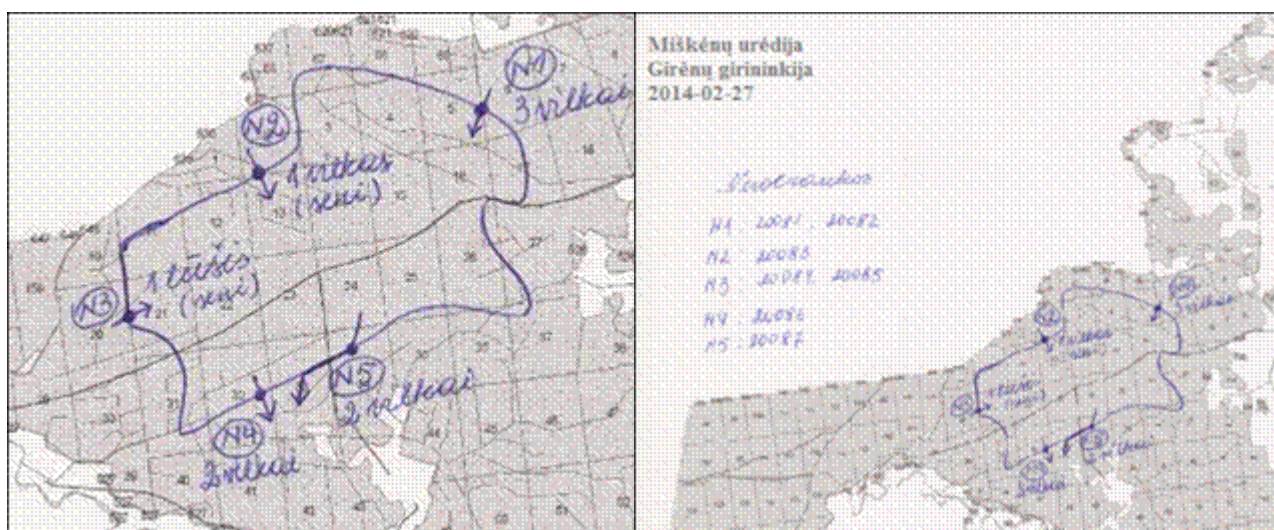
8.4. vieta, kurioje rasti pėdsakai, žemėlapyje pažymima tašku. Šalia parašomas apibrauktas eilės numeris (numeruojama iš eilės: N1, N2, N3 ir t.t.). Numeriai suteiks galimybę susieti žemėlapi su anketa;

8.5. gyvūnų judėjimo kryptis nurodoma rodyklėmis. Šalia parašomas nustatytas individų skaičius (pavyzdžiui, 2 vilkai);

8.6. jei pėdsakai seni, tai skliausteliuose įrašoma „(Seni)“;

8.7. jei fotografuojama, tai susijusių nuotraukų numeriai parašomi tame pačiame žemėlapyje laisvesnėje vietoje. Su pėdsakų radimo vietomis susiejama naudojant numerius.

9. Vilkų pėdsakų registravimo žemėlapyje pavyzdys pateiktas 3 paveikslėlyje.

3 pav. Vilkų pėdsakų žymėjimo žemėlapyje pavyzdys.

10. Fotografuojant vilkų pėdsakus:
 - 10.1. kiekvienoje pėdsakų radimo vietoje nufotografuojamas vienas pėdsakas (pėdą) ir visa pėdsakų eilė;
 - 10.2. būtina nufotografuoti vilko pėdsakų eilės išsiskyrimo vietas;
 - 10.3. pavienius pėdsakus fotografuoti tik su šalia pridėta liniuote (geriausia — medine, kuri yra gerai matoma sniege). Taip pat galima padėti liniuotę tarp pėdsakų eilėje, kad galima būtų išmatuoti žingsnį;
 - 10.4. fotoaparato objektyvą fotografuojant laikyti tiesiai virš pėdsako stačiu kampu;
 - 10.5. fotografuoti ryškiausius, aiškiausiai matomus pėdsakus;
 - 10.6. nuotraukų numerius užrašyti žemėlapyje kaip pastabas.
11. Vilkų pėdsakų fotografavimo pavyzdžiai pateikti 4 paveikslėlyje.

Vienas pėdsakas (pėdą)

Pėdsakų eilė

Pėdsakų eilės išsiskyrimas

4 pav. Vilkų pėdsakų fotografavimo pavyzdžiai.

12. Už apskaitos duomenų teisingumą ir pagrįstumą atsako girininkas arba kitas atsakingas apskaitos vykdytojas pasirašydamas anketas.

13. Apskaitos dieną patikrinama teritorija ir anketoje ir žemėlapyje pažymimi vilkų buvimo joje įrodymai — švieži, iki vienos paros senumo, vilkų pėdsakai bei jų radimo vietos. Būtina nurodyti vilkų skaičių. Rekomenduojama pasekti šviežiais pėdsakais iki vilkams išsiskiriant ir jų skaičių vertinti tokioje vietoje.

14. Jei snigo seniau, anketoje nurodomi ir senesni kaip vienos paros, tačiau akivaizdžiai atpažįstami pėdsakai.

15. Pėdsakų radimo vietoms nurodomas miško kvartalo numeris. Jei pėdsakų daug, radimo vietas (kvartalo numeri) galima papildomai surašyti kitoje lapo pusėje.

16. Plotų patikrinimą patariama pradėti nuo vietų, kur pagal ankstesnę patirtį tikimasi surasti vilkų pėdsakus.

17. Rekomenduojami tikrinimo maršrutai turi būti uždari, apskritimo, trikampio ar stačiakampio formos, nebūtinai sutampantys su miškų masyvo ar eiguvos ribomis. Maršruto ilgis 9–12 km.

18. Pirmąją patikrinimo dieną, jeigu vieta ir situacija tam tinkama, rastus pėdsakus reikia užtrinti. Antrojo patikrinimo metu pažymimi tik švieži pėdsakai.

19. Jeigu tikrinamoje teritorijoje vilkų pėdsakų apskaitos dieną nerasta, apie tai irgi įrašoma apskaitos anketoje.

20. Užpildytas anketas, žemėlapius ir nuotraukas apskaitų vykdytojai per 3 darbo dienas po antrosios patikrinimo dienos perduoda VĮ miškų urėdijoms, kurios per 10 darbo dienų jas pateikia Generalinei miškų urėdijai.

21. Apskaitos duomenis Generalinė miškų urėdija su apskaitą vykdžiusių institucijų atstovais pateikia Valstybinei miškų tarnybai apibendrinimui.“

19. Pakeičiu 2 priedą:

19.1. pakeičiu pavadinimą ir jį išdėstau taip:

„VILKŲ MOKSLINIAI TYRIMAI 1958–2010 2017 METAIS“;

19.2. pakeičiu tryliktąją pastraipą ir ją išdėstau taip:

„2009– 20102017	Vilkų genetiniai tyrimai „Vilkų populiacijos genetinių tyrimų ir apskaitos atlikimas“, GTC ataskaita Špinkytė-Bačkaitienė R., Pételis K. 2009. Ar Lietuvoje gyvena vilkų ir šuns hibridai. Medžiotojas ir medžioklė 5 (141): 35–36. Baltrūnaitė, L., Balčiauskas, L., Åkesson, M. 2013 The genetic structure of the Lithuanian wolf population. Central European journal of biology. 8 (5): 440–447. Hindrikson, M., Remm, J., Pilot, M., Godinho, R., Stronen, A.V., Baltrūnaitė, L., Czarnomska, S.D., Leonard, J.A., Randi, E., Nowak, C., Åkesson, M., Lopez-Bao, J.V., Alvares, F., Llaneza, L., Echegaray, J., Vila, C., Ozolins, J., Rungis, D., Aspi, J., Paule, L., Skrbinsek, T., Saarma, U. 2017 Wolf population genetics in Europe: a systematic review, meta-analysis and suggestions for conservation and management. Biological Reviews. 92 (3): 1601-1629.“
--------------------	---

20. Pakeičiu 3 priedą:

20.1. pakeičiu 3 punktą ir jį išdėstau taip:

„3. Trikdymo prevencija	Transporto priemonių eismo ir miško kelių tinklo plėtos miškingose teritorijose ribojimas atsižvelgiant į teritorijos statusą ir paskirtį, gyventojų ir vykdomos ūkinės veiklos (miškininkystės) poreikius	Žmonių sąlygojamas trikdymas neigiamai veikia vilkų buveinių kokybę. Vilkai trikdymui jautriausi rujan, jaunikių atsivedimo ir auginimo laikotarpiu	VĮ miškų urėdijos Valstybinių miškų urėdija, savivaldybių administracijos. Nuolat.“
----------------------------	--	---	--

20.2. pakeičiu 8 punktą ir jį išdėstau taip:

„8. Vilko populiacijos būklės stebėseną	1. Vilko populiacijos apskaitos valstybiniuose miškuose ir rezervatuose organizavimas. 2. Vilko populiacijos apskaitos visų nuosavybės formų miškuose organizavimas. 3. Patikslinti Valstybinės aplinkos monitoringo programos įgyvendinimui skirtus dokumentus, kad vilko populiacijos apskaitos taptų Valstybinės aplinkos monitoringo programos dalimi 4. Naujos metodikos sukūrimas ir įdiegimas siekiant didesnio vilko populiacijos apskaitos tikslumo ir patikimumo, vilkų šeimų skaičiaus įvertinimo, mažesnės priklausomybės nuo oro sąlygų žiemą–pavasari.	Priimant valdymo ir apsaugos sprendimus, svarbu remtis tikslia, objektyvia ir aktualia informacija apie vilko populiacijos būklę, gausą, paplitimą ir kitimo tendencijas	1. Generalinė miškų urėdija ir Valstybinė miškų tarnyba. Kasmet. 2. Generalinė miškų urėdija ir Valstybinė miškų tarnyba. Kas 5 metai. 3. Aplinkos apsaugos agentūra. Pagal monitoringo planą. 4. Aplinkos ministerija, mokslo institucijos su nevyriausybinėmis aplinkosauginėmis organizacijomis. Iki 2016-12-31. Aplinkos ministerija,
---	--	--	---

	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-

-

Komentariai ir pastebėjimai:

-

Apskaitą atliko

-

(Pareigų pavadinimas)

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

-

Pastaba. Jei trūksta vietos, galima pildyti kitoje lapo pusėje.“.

Aplinkos ministras

Parengė

Jolanta Urbelionytė

2018-10-11